

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Milcsarek László ügyvéd (7621 Pécs, Király utca 22.) által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. Prihoda Anikó ügyvéd (7621 Pécs, Rákóczi út 35-37.) által képviselt **I.rendű alperes neve** I. rendű és **II.rendű alperes neve** II. rendű (mindkettő címe) alperesek, **III.rendű alperes neve** (címe) III. rendű, **IV.rendű alperes neve** (címe) IV. rendű, **V.rendű alperes neve** (címe) V. rendű, **VI.rendű alperes neve** (címe) VI. rendű, **VIII.rendű alperes neve** (címe) VIII. rendű, **IX.rendű alperes neve** (címe) IX. rendű, **X.rendű alperes neve** (címe) X. rendű, **XI.rendű alperes neve** (címe) XI. rendű, **XII.rendű alperes neve** (címe) XII. rendű, **XIII.rendű alperes neve** (címe) XIII. rendű, a törvényes képviselő (címe) törvényes képviselő által képviselt **kk. XIV.rendű alperes neve** (címe) XIV. rendű és **kk. XV. rendű alperes neve** (címe) XV. rendű alperesek ellen tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2008. május 6. napján kelt 10.P.21.475/2007/14. számú ítélete ellen a felperes által 15. sorszámon előterjesztett és 17. sorszámon indokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I. és II. rendű alperesnek 15 napon belül 90.000 (kilencvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A felperes, valamint az I., IV., V., VI., VII., VIII., IX. és X. rendű alperes testvérek, édesanyjuk néhai K. I-né volt. K. I-né a K.T. utca 10. szám alatti ingatlanban élt, amely 1997-ben került a tulajdonába. A testvérek között édesanyjuk életében az volt a hallgatóságos megállapodás, hogy az ingatlan azé legyen, aki édesanyjukról utolsó éveiben gondoskodik. K.I-né 1980. márciusától 1997. december 23-ig a IX.

rendű alperessel élt együtt, majd a IX. rendű alperes tőle elköltözött. Elköltözését követően K. I-né az I. és II. rendű alpereseket kereste fel, ez időtől fogva ők nyújtottak részére segítséget, ők gondoskodtak róla. 2000. évre K. I-né egészségi állapota megromlott, agyi érlemeszesedés talaján kialakuló dementia és depresszió tünetei jelentkeztek nála, önálló életvitelre képtelenné vált. A testvérek közül többen édesanyjuk szociális otthoni elhelyezését javasolták, az I. rendű alperes és házastársa, a II. rendű alperes vállalták K.I-né saját háztartásukban történő gondozását.

2000. december 21-én K.I-né az I. és II. rendű alperesekkel tartási szerződést kötött a tulajdonát képező K, T. utca 10. szám alatti ingatlan tekintetében, amelynek értékét 3.000.000 forintban határozták meg. Rögzítették a szerződésben, hogy az ingatlan tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba átvezetésre nem kerül, mert azt rövid időn belül az eltartott értékesíteni kívánja és a vételár képezi a tartási szolgáltatások ellenszolgáltatásának tárgyát. K. I-né 2002. január 15-én eladta a tulajdonát és a tartási szerződés tárgyát képező ingatlant a III. rendű alperesnek 3.000.000 forint vételárért.

2000. évben a K. I-nénál elvégzett neurológiai vizsgálatok demenciára és depresszióra utaló jeleket rögzítettek. 2001. januárjában az elvégzett CT vizsgálat agyi érlemeszesedést állapított meg. Ezt követően, 2002. nyarától, a szellemi leépülés K.I-nénál egyre súlyosbodott, az állapotára tekintettel a K-i Városi Bíróság őt 2003. november 25-én jogerőre emelkedett ítéletével cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezte. K.I-né 2003. december 27. napján hunyt el.

A felperes elsődleges kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a 2000. december 21-én kelt tartási és a 2002. január 15-én kötött adásvételi szerződés nem jött létre, mert a K.I-né névalírási nem néhai édesanyjától származik. Másodlagosan kérte mindkét szerződés érvénytelenségének megállapítását, állítva, hogy a szerződéskötések időpontjában néhai K.I-né gondnokság alá helyezés nélküli cselekvőképtelen állapotban volt.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest az I. és II. rendű alperesek javára 180.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére. A döntését egyrészt az elsőfokú eljárásban beszerzett igazságügyi írásszakértői véleményre alapította, amely azt állapította meg, hogy mindkét vitatott szerződésen és a tartási szerződéssel egyidejűleg aláírt ügyvédi tényvázlaton, valamint a mintául szolgáló iratokon szereplő K.I-né aláírás grafikai szerzője egyazon személy. Igazságügyi elmeorvos szakértői bizonyítást is elrendelt az elsőfokú bíróság, az igazságügyi orvos-szakértő a rendelkezésre álló orvosi iratokból megállapította, hogy néhai K.I-né egészségi állapotában hosszú ideig súlyosabb állapotrosszabbodást nem észleltek, a nála diagnosztizált betegség hosszú lefolyású, enyhe tünetekkel indul és a hosszú folyamat végstádiuma az, ami a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezés iránti peres eljárásban beszerzett szakértői vélemény alapján rögzítésre került. A 2000. december 21-én kötött tartási szerződés időpontjában néhai K.I-né minimális szerződéskötési

képességgel rendelkezett, betegsége még a kezdeti stádiumban volt, betegségét ez időben depresszió is kísérte. A 2002. január 15-én kelt adásvételi szerződés idejére egészségi állapota rosszabbodott ugyan, de ennek a szerződésnek a megkötése idején is feltételezhető, hogy rendelkezett minimális szerződéskötési képességgel. Drasztikus állapotrosszabbodás a néhainál 2002. nyarától kezdődött, a teljes leépülés 2003. évre volt jellemző. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény megállapításait az okiratokat szerkesztő ügyvéd vallomása is alátámasztotta, ezért a felperes grafológus szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát sürgősségteljesnek tartotta, ezért elutasította.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatása, a keresetnek történő helyt adás és az alperesek perkieltségben való marasztalása iránt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást teljes körűen nem tárta fel, hiszen mellőzte K.I-né kezelőorvosainak meghallgatását, figyelemmel arra, hogy az alperesi oldalról a titoktartás alóli felmentést nem adták meg az orvosok részére. Álláspontja szerint ezt a körülményt az alperesek terhére kellett volna az elsőfokú bíróságnak értékelnie. Sérlemelte, hogy az elsőfokú bíróság elutasította az igazságügyi grafológus szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát, amelyek álláspontja szerint az igazságügyi elmeorvos szakértői véleményben rejlő bizonytalanságok eloszlatására alkalmas lett volna. A rendelkezésre álló leletek alapján változatlanul állította, hogy K.I-né a tartás- és adásvételi szerződések megkötésekor cselekvőképtelen állapotban volt, érvényes jognyilatkozatot tenni nem tudott. Kifejtette, hogy az igazságügyi elmeorvos szakértői véleményben jelzett minimális szerződéskötési képesség csak a legegyszerűbb jogügyletekre terjedhetett ki, a keresettel támadott szerződésekben szereplő áttételes jogi konstrukció átlátására néhai K.I-né egészségügyi állapotánál fogva nem lehetett képes. Az írásszakértői vélemény tartalma ellenére továbbra is fenntartotta aggályait a szerződések aláírása körében is.

Az I-II. és X. rendű alperesek az elsőfokú ítélet helybenhagyását, a VIII. rendű alperes a felperes fellebbezésének teljesítését kérték, a többi alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelése alapján helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság is elfogadta ítélezése alapjául.

Azt, hogy a néhai olyan egészségügyi állapotban volt a szerződéskötések időszakában tartósan vagy a jognyilatkozatai megtételekor átmenetileg, amely miatt az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzott, a felperesnek kellett kétséget kizáró módon bizonyítani a Pp.164.§-ának (1) bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság tanúkat hallgatott ki, közöttük a szerződéskötéseknél közreműködő ügyvédet, beszerezte a néhai gyógykezelésével kapcsolatos orvosi

iratokat, kirendelésére igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény készült, amely a tartási szerződés megkötése idejére nagyfokban valószínűsítette, míg az adásvételi szerződés megkötése idejére feltételezte, hogy a néhai az adott jogügyletek lényegi tartalmát, a megkötésükhöz fűződő saját érdekét képes volt felfogni, s annak megfelelő jognyilatkozatot tett. A kezelőorvosokat tanúként azért nem lehetett meghallgatni, mert a IV., V., X., XI. rendű alperesek az orvosi titoktartás alóli felmentést nem adták meg. Ezt a körülményt azonban a szerződésekben félként szereplő I-II-III. rendű alperesek terhére értékelni nem lehet. A rendelkezésre álló bizonyítékokat a maguk összességében értékelve, azokat a felek jognyilatkozataival összevetve, helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy a felperes nem tudta a perben sikerrel bizonyítani néhai K.I-né cselekvőképtelenségét a két szerződés megkötésének idejére.

A cselekvőképtelen állapot megítélése bírói mérlegelés eredménye, amelynek alapját az elmebeli állapot, a szellemi képesség megléte vagy teljes hiánya képezi. Az utóbbi elbírálásához orvos szakértő igénybevételére van szükség, grafológus szakértő véleménye az egyéb bizonyítékokkal is alátámasztott igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény megdöntésére nem alkalmas. A grafológus szakértő kirendelésére irányuló, az elsőfokú bíróság által mellőzött felperesi indítvány teljesítését ezért a másodfokú bíróság is mellőzte.

Nem tévedett tehát az elsőfokú bíróság azzal, hogy a néhai ügyletkötéskori cselekvőképtelenségét nem találta megállapíthatónak. Az erre a jogcímre alapított semmisségi kereset azonban akkor is alaptalan lenne, ha néhai K.I-né a szerződési nyilatkozatai megtételekor állapotánál fogva cselekvőképtelen lett volna.

A Ptk-nak a tartási szerződés megkötése idején hatályban volt 18.§-ának (3) bekezdése szerint ugyanis a gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen nagykorú személy jognyilatkozatát cselekvőképtelenség miatt nem lehet semmisnek tekinteni, ha tartalmából és körülményeiből arra lehet következtetni, hogy a jognyilatkozat a fél cselekvőképessége esetén is indokolt lett volna. Ezzel egyezően rendelkezik az adásvételi szerződés idején és jelenleg is hatályos Ptk.17.§-ának (3) bekezdése azzal az eltéréssel, hogy ez a szabály a végintézkedésekre nem vonatkozik.

A felek nyilatkozatai - beleértve a felperes előadását is - egybehangzottak abban, hogy a néhai egészségi állapota miatt már a tartási szerződés megkötése idején alkalmatlanná vált az önálló háztartás és önmaga ellátására. Kilenc gyermeke egyetértett abban, hogy az édesanyjuk lakásingatlana azt illesse meg, aki róla rászorultsága idején gondoskodni fog. Ez egyezett néhai K.I-né szándékával is. Nem vitatott az sem, hogy a gyerekek közül egyedül az I. rendű alperes, illetve annak házastársa, a II. rendű alperes vállalták el, hogy a néhairól - vele együtt lakva - gondoskodnak. A tartási szerződés 2. pontja kifejezetten utal a néhai gondozásra, időnkénti ápolásra szoruló egészségi állapotára. A későbbiekben, így az adásvételi szerződés megkötése idején is, már fokozottabban fennállt a néhai segítségre, gondozásra szorultsága. A tartási és annak következményeként megkötött

adásvételi szerződés alternatívája az lehetett volna, hogy a néhai szociális otthonba kerül, de a gondozási díj fedezéséhez ebben az esetben is el kellett volna adni az ingatlant. Néhai K.I-néval szemben a tartási szerződésben vállalt kötelezettségeiket az I. és II. rendű alperesek teljesítették mindaddig, amíg nem került olyan állapotba, hogy csak egészségügyi intézményben biztosítható ápolásra nem szorult.

A két szerződés tartamából és a szerződéskötések körülményeiből arra kell következtetni, hogy néhai K.I-né szerződési jognyilatkozatai indokoltak voltak, ezért az általa kötött szerződéseket abban az esetben sem lehetne semmisnek tekinteni, ha a szerződések megkötésekor bizonyítottan cselekvőképtelen állapotban lett volna.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az indokolás fentiek szerinti kiegészítésével a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli, a felperes pedig a Pp.78.§-ának (1) bekezdése és a Pp.86.§-ának (3) bekezdése alapján köteles az I-II. rendű alperesek részére másodfokú perköltség fizetésére, amely az I. és II. rendű alperest képviselő ügyvéd munkadíjából áll, és amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2.§-a (1) bekezdésének a) pontja és a felek között létrejött megállapodás tartalma alapján állapította meg.

P é c s , 2008. november 13.

Dr. Veszeley József s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Dr. Szentpéteriné Dr. Bán Erzsébet s.k. bíró